

30. 5. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Auditory čekají změny

Evropská komise připravila návrh na novelizaci osmé směrnice, která obsahuje současnou unijní regulaci auditu, a dále návrh nové úpravy poskytování auditorských služeb subjektům veřejného zájmu. Nová evropská regulace auditu má obnovit důvěru investorů v auditované účetní výkazy bank a dalších subjektů veřejného zájmu.

Finanční krize, která vypukla v roce 2008, odhalila řadu systémových nedostatků v dosavadním fungování finančního sektoru a nastartovala novou vlnu regulace, která by měla vylepšit všechny prvky systému a předejít tak opakovaní nestability na finančních trzích. Předmětem pozornosti bruselských legislativců se stala mj. hodnověrnost a spolehlivost auditovaných účetních výkazů bank, pojišťoven a společností kótovaných na burze. Jak se ukázalo v několika medializovaných kauzách (např. BAE Systems, Lehman Brothers nebo Olympus), povinný audit často vykazoval závažné nedostatky. Bezprostředně před krizí, během ní i po ní skončily audity některých velkých finančních institucí s výsledkem „bez výhrad,“ přestože jejich finanční zdraví vykazovalo vážné vnitřní nedostatky. V reakci na tyto poznatky Evropská komise zahájila v roce 2010 diskusi na téma zkvalitnění auditu a poslední listopadový den loňského roku představila nová pravidla pro činnost auditorů.

Evropská komise připravila návrh na novelizaci osmé směrnice, která obsahuje současnou unijní regulaci auditu, a dále především návrh **zcela nové úpravy poskytování auditorských služeb tzv. subjektům veřejného zájmu** (tedy zejména společností, jejichž akcie byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu) **ve formě nařízení**. Nová úprava si klade za cíl mj. vyjasnění role auditorů novou přesnější a úplnější definicí jejich úkolů. Přísnější pravidla pak mají přispět k vyšší nezávislosti auditorů a posílit konkurenci na dnešním vysoce koncentrovaném auditním trhu. V neposlední řadě má dojít k vytvoření jednotného trhu se službami povinného auditu, doprovázeného taky prvky unijního dohledu nad auditory. Celá regulace bude doplněna o systém sankcí. Všechna tato opatření mají přispět k naplnění jediného cíle, a to zkvalitnění auditních služeb a v konečném důsledku tedy i posílení důvěry investorů v auditované účetní výkazy. Uvedme alespoň některé z novinek, které čekají na auditory poskytující služby subjektům veřejného zájmu.

Obsáhlou kapitolou návrhu nařízení jsou pravidla, která mají omezit střet zájmů a posílit nezávislost auditorů. Jedním z nich je úplný zákaz poskytování neauditních služeb. Takto formulovaný výslovný zákaz bude pro auditory většiny evropských zemí novinkou, nicméně téma koncentrace poradenských služeb z různých odvětví v rukou auditorských společností zdaleka tak nové není. Již od počátku devadesátých let minulého století sílil trend rozšiřování okruhu poradenských služeb, které velké auditorské společnosti poskytují svým klientům. První útlum nastal

po roce 2002, kdy v reakci na účetní skandály společností Enron, WorldCom a dalších velkých korporací byl v USA přijat zákon Sarbanes-Oxley („SOX“). SOX nastartoval vlnu separace auditních a neauditních služeb, která nezůstala bez odezvy ani v Evropě. Evropská unie v reakci na tento vývoj přijala základní pravidla poskytování auditních služeb v podobě směrnice o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek (tzv. osmá směrnice). **Na rozdíl od osmé směrnice je nová úprava nařízení nejen přímo aplikovatelná, ale i podstatně přísnější.** Jednoznačně jsou definovány okruhy služeb, které svědčí o střetu zájmu.

Auditorům má být napříště povoleno pouze poskytování tzv. souvisejících finančních služeb (např. audit mezitímních účetních závěrek nebo poskytování osvědčení a souladu s daňovými předpisy), **a to pouze v omezeném rozsahu.** Tržby za poskytování těchto souvisejících služeb nesmějí přesáhnout 10 % ceny za služby účtované auditovanému subjektu. **Naopak auditori (až na výjimky) nebudou moci poskytovat neauditní služby,** mezi které se řadí mj. vedení účetnictví, daňové poradenství, právní služby, zpracování cenových odhadů, investiční poradenství a další. Stejná pravidla se přitom budou vztahovat na celou síť auditorických společností (a s nimi spřízněných osob) za předpokladu, že alespoň jedna z nich poskytuje auditní služby subjektům veřejného zájmu. Specifické limity jsou připraveny pro auditory s kvalifikovaným jedno třetinovým podílem tržeb pocházejícím od subjektů veřejného zájmu. Vedle absolutního zákazu přímo či nepřímo poskytovat neauditní služby či být součástí sítě, která je poskytuje, jsou definována také **omezení vzájemné majetkové účasti těchto auditorických a auditovaných společností.** Na nejvýznamnější hráče na trhu auditních služeb tak má být vyvíjen poměrně silný tlak, aby se stali čistými auditorickými společnostmi bez vazeb na jakýkoliv neauditní servis.

Další klíčovou oblastí regulace je otázka výběru auditorických společností. Statistiky ukazují, že audit u více než 85 % společností kótovaných na burze provádí některá ze společností tzv. „velké čtyřky.“ Evropská komise se snaží i přes odpor kritiků z řad dotčených společností prosadit dynamičtější trh s auditorickými službami, na kterém by se mohly ve větší míře uplatnit i menší subjekty. **Obdobně jak se navrhuje u služeb ratingových agentur, má být pro oblast auditu zavedena povinnost vystřídat auditorickou společnost,** a to (až na několik výjimek) po maximálně šestiletém období angažovanosti. Toto období může být prodlouženo na devět let, pokud jsou prováděny společné audity, tj. jestliže společnost pověří výkonem auditu více než jednoho auditora. Dvojitá kontrola by měla přispět ke kvalitě auditu; nebude sice povinná, ale EU se snaží ji touto cestou podporovat. Po uplynutí maximální doby angažovanosti bude muset uplynout „oddechový čas“ čtyř let než bude moci stejný subjekt jmenovat opět stejnou auditorickou společnost.

Další změny se týkají samotného procesu výběru auditora uvnitř společnosti. **Subjekty veřejného zájmu budou muset nové auditory vybírat v otevřeném a transparentním nabídkovém řízení, do kterého bude zapojen výbor pro audit.** Volnost společnosti ve výběru auditora by měla být zaručena i na smluvní úrovni. Jakákoliv ujednání ve smlouvě uzavřené mezi auditovanou společností a třetí stranou omezující možnosti výběru auditora na určitý okruh kandidátů budou považována za neplatná. Dlužno říct, že **pro české subjekty nebudou všechny změny absolutní novinkou.** Česká republika byla při implementaci osmé směrnice poměrně důkladná, a tak některé aspekty nové regulace upravuje ve zvláštních ustanoveních pro povinný audit subjektů veřejného zájmu platné znění zákona o auditorech. Například povinné střídání klíčových auditorických partnerů platí už dnes, ovšem s poněkud mírnějšími lhůtami, obdobně výbory pro audit již dnes fungují, nařízení tedy do jisté míry pouze zpřísní některé fungující principy.

Prozatím se zdá, že chystané **změny by měly pocítit samotné auditorické společnosti intenzivněji než auditované společnosti,** zejména ty největší z nich. Společnosti „velké čtyřky“ se dnes pohybují na špici nejen auditorických, ale i dalších poradenských služeb. Přestože návrh nařízení upravuje pravidla poskytování auditních služeb pouze ve vztahu k subjektům veřejného

zájmu, s ohledem na historické zkušenosti lze očekávat dopady na celý trh s poradenskými službami. Zatímco poslední léta byla spíše ve znamení další koncentrace na českém poradenském trhu, aktuální legislativní iniciativa v rámci EU ukazuje na změnu tohoto trendu.

Návrhy Evropské komise nicméně stojí teprve před schvalovacím procesem v Evropském parlamentu. Již teď je zřejmé, že diskuse, které předcházely jejich zveřejnění, budou pokračovat ještě intenzivnějšími diskusemi o jejich přijetí. Pokud největší auditorské společnosti spojí své úsilí, a už teď se zdá, že tomu tak bude, mají šanci prosadit v návrhu zřejmě i citelnější změny. Určitou míru ústupků patrně podpoří také některé z národních vlád. Na konečné a platné znění nové úpravy si tak s největší pravděpodobností budeme muset počkat nejméně další dva nebo tři roky.

Ivan Barabáš,
partner

Helena Šindelová,
advokátní koncipientka

[Havel, Holásek & Partners s.r.o.](#)
advokátní kancelář

Týn 1049/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 895 911
Fax: +420 224 895 980

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-](#)

[commerce?](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Právo společníka na informace v s. r. o.: silný nástroj kontroly, ale ne bez hranic](#)
- [Kupní smlouva k nemovité věci bez určení kupní ceny: Nejvyšší soud koriguje katastrální praxi](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)